

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsak petek

[v Kranju.]

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročnina in inserati naprej. Vsi rokopisi, pisma in druge pošiljatve naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo »Korošca« v Celovcu. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petit-vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 27.

V Celovcu, v petek, dne 22. maja 1908.

Leto I.

Zob za zob!

Sprejeli smo sledeče pismo:

Poročali ste v zadnjih številkah svojega lista, kako so hujskali gg. Dobernig in dr. Knapitsch na znanem shodu v Celovcu pri »Sandwirtu« zoper Slovence posebno zoper naša dva slovenska advokata. Od tedaj naprej se nadaljuje to hujskanje dan na dan.

Sklenilo se je, da se naj vsakega Nemca osramoti, ki išče pomoči pri slovenskem odvetniku; pravijo, da je mnogo takih Nemcev, ki vkljub temu, da so Nemci, zaupajo svoje pravdne zadeve rajše Slovincu, zato pa nekateri gospodje tako kričijo!

»Freie Stimmen« so že začele res izvrševati, kar se je sklenilo, in že po imenu navajajo nemške stranke, ki so šle k slovenskim odvetnikom. Ako to Nemce zanima in ako sme take stvari tiskati nemški list, zakaj pa naj bi slovensko ljudstvo ne izvedlo iz slovenskih časnikov imena tistih Slovencev, ki hodijo še vedno k nemškim advokatom, ki se kažejo zagrizene nasprotnike Slovencev.

Zato Vas pa vprašamo: ali bi vi sprejeli in objavili v svojem listu imena takih slovenskih kmetov?

V naši slovenski podjuni dolini jih je še prav mnogo in kakor smo slišali praviti, tudi v slovenski beljaški okolici. Nastel bi Vam jih lahko nekaj, in gotovo se bodo oglasili dopisniki tudi iz drugih dolin.

Ali bi ne bilo dobro objaviti njihova imena v vseh slovenskih listih, ki pridejo na Koroško?

Ako »Freie Stimmen« delajo to lahko neovirano, zakaj pa bi nam to ne bilo dovoljeno?

Pričakujemo odgovora!

Opomba: Odgovorili bomo v prihodnji številki, in morda Vam odgovorijo slovenski listi še poprej!

Dopisi.

Leše pri Prevaljah. (Žrtev priganjačev.) Dne 5. majnika zvečer po enajsti uri je ponesrečil delavec Lahovnik v premogokopu in v petek 8. t. m. zjutraj je vsled poškodbe umrl. Čeravno obstoje strogi predpisi, da se sme delati samo do določene ure in da se mora delo v premogokopu brezpogojno ustaviti zvečer ob enajsti uri in popoldne ob dveh, vendar so nekateri gospodje pazniki tako pohlepni po premijah, da silijo delavce skoraj vedno še po delavnem času k delu, posebno k prevažanju huntov (vozičkov), kar je še napolnjenih na tiru. Pri tem se zgodijo vedno nesreče, toda paznikom se njih ravnanje ne prepove od merodajnih faktorjev. Delavci gredo ob določeni uri od dela po rovih k izhodu, obenem se pa še v istih rovih prevažajo hunti, eni so spredaj, drugi zadaj, in tako se je pripetilo Lahovniku, da je prišel med hunte in da ga je stisnilo s tako silo, da je po nekoliko dnevih umrl. Skrajni čas je že, da se začnejo predpisi natančno izpolnjevati in da poseže kaka oblast v to samovoljno ravnanje nekaterih gospodov. Delavci ne pustimo več, da se z nami tako grdo ravna. Poslanci, spomnite se nas!

Pilberk. (Pazite na konje!) Tukaj in po celi okolici se splošno govori o pravdi, ki jo je Blaž Vunček, hlapec pri g. Kremtu v Bistrici vodil po slovenskem odvetniku gospodu dr. Ferdinandu Müllerju proti pivovarni Sorgendorfski. Vunčeka so namreč svoj čas povozili konji grofa Thurna ter ga hudo na telesu poškodovali, tako da je bil Vunček dalje časa zelo bolan. Vspeh pravde je bil tak, da mora grof Thurn plačati Vunčku nad 1500 kron odškodnine. Pazite torej na konje, da se vam ne splašijo ali pa uidejo, kakor v tem slučaju, ko so bili preslabo privezani. Vunček je sicer s pravdo zadovoljen.

Borovlje. (Sprememba posesti.) V predzadnji številki smo poročali, da je družina Jablačan kupila Šajdarjevo hišo in gostilno. To vest moramo v toliko popraviti, da je imenovana družina sicer res kupovala omenjeno hišo; Markijevi, zastopani po notarju, so znali tako imenitno dopovedati kupujoči stranki, da koncesije za gostilno ne dobi, da je končno od kupčije odstopila. En dan pozneje pa je kupil hišo župan Ogriz, kateri ima zdaj tri gostilne. Če bo slo se delj časa tako naprej, moral bo tudi najbolj zabiti Borovčič uvideti, na kaj dela Ogriz. Danes opozorimo samo na to, da dela nemški »foršusferajn«, ki podpira nemški »šulferajn«, čisto nepotrebno domačinu g. Justu in drugim domačim gostilničarjem hudo konkurenco. Končno bodo spravili ti ljudje vse pod se in vrnili se bodo časi, ko smo morali puščati ves zaslužek v »lodnu« za cukr in kofe. To je torej »fortšrit«? Ne, to je največji sočijalen »Rück-schrift.« Borovski pilej.

PODLISTEK.

Bingo, moj pes.

Posneto iz spisa: »Bingo in druge živalske pripovedke«. Spisal E. S. Thompson.*

Nekega dne koncem velikega travna jezdil kakor navadno ogledat nastavljene volčje pasti na skrito planjavo Kennedy. Volka, ki se je bil vjel, ubijem in vržem v stran. Potem začnem zopet nastavljati past. Volčje pasti so iz težkega jekla ter imajo dvoje prožilo (Feder). Vsako ima kakih 100 funtov utežja (stisne z močjo 100 funtov). Okoli skritih nastav se pritrdijo na zakopanih deblih (pločih) stiri, skrbno z listjem in peskom pokrite pasti, da bi bile popolnoma nevidne. Ker sem bil vaje nastavljati pasti, se s tem nisem dolgo mudil. Blizu zagledam kup drobnega peska; zgrabim ga peščico, hoteč z njim pokriti past.

A kakšna nezmisel, kakšna neprevidnost seči po pesek, ki je zakrival bližnjo, volčjo past! V trenutku sem bil vjet. Zgrabila me je ravno nad kolencem desne roke. Sicer se nisem nič poškodoval, ker so bile pasti brezobne. Tudi moje debele rokavice so manjšale pritisk. Četudi sem bil zelo prestrašen, ojunachim se vendarle ter poskusim

doseči ključ za odpiranje pasti z desno nogo. Razpnem se ter ga skušam doseči, obrnivši obraz proti tlom. Tako pa se nisem mogel ogledati in seči po njem. Mislil sem, da ga občutim z nogo, kadar se dotaknem malega orodja. A varal sem se. Moj prvi poskus se je ponesrečil, četudi sem vlekel z vso močjo za verigo; z nogo nisem občutil nobene kovine. Poskusim drugič in sicer tako, da sem se sukal vedno krog pasti, toda zastoj. Zapazivši, da sem prišel predaleč proti zahodu, začnem tipati z noga, misleč da zadenem na ključ. Pri strastnem premetanju svoje desne noge, pozabim popolnoma leve, dokler se ne sproži tretja past, ki me zgrabi ravno nad kolencem leve noge.

Nevarnost, v katero sem padel, sprva ni napravila nobenega vtisa. Ko pa se zavem, v kako nevarnost sem zdaj zašel, ko spoznam, da je rešitev nemogoča, začele so mi laziti mravlje po hrbtu in postajalo mi je vedno bolj mrzlo. Brez pomoči se rešiti, ni bilo mogoče niti iz ene pasti. Tako sem toraj bil primoran ležati mirno raspnet na tla prikovan.

Kaj se bo sedaj godilo z menoj? Sicer se mi ni treba bati, da bi zmrznil, kajti mraz je ponehal. Toda tu mimo ne pride živa duša, izvzemši drvarji po zimi. Doma ne ve nihče, kam sem odšel. Ako se sam ne rešim, me ne čaka družega, nego biti gladnim volkom dobro došla večerja, ali pa poginiti od mraza in lakote.

Ko tako premišljam — zahajalo je ravno rdeče solnce in škrjanec je žvrgolel na bližnjem grmu svojo večerno pesem, ravnatoko kakor zvečer poprej pred vratmi domače hiše. Konjiček se je še pasel, kjer sem ga zapustil ter čakal potrpežljivo, da bi me nesel domu. Ni mu šla v glavo dolga zamuda. Neha se pasti ter me gleda začudeno, ko ga zakličem. Ko bi le domov tekel; prazno sedlo bi zamoglo dosti povedati in potrebna pomoč bi gotovo ne izostala. Toda njegova zvestoba ga ni pustila odtod, čakal me je uro za uro.

Spomnim se starega Girou-a, ki se je tudi tako vjel v medvedjo past. Prihodnjo vigred so našli njegovi tovariši le še njegovo okostje (skelet). Potem premišljujem, na katerem delu obleke me bodo morda spoznali prihodnjo vigred moji dragi. Zopet mi sine druga misel. Enaka čutila mora imeti tudi volk, kadar se vjame v kako past. Koliko trpljenja sem bil že povzročil in za vse sem odgovoren! Torej se moram spokoriti zato.

Noč se je bližala polagoma. Prvi volk zatuli. Konjiček povzdigne ušesa ter se mi bliža pihaje od strahu. Potem zatuli drugi, tretji. Natančno sem mogel razločevati, kako so se v bližini zbirali, vedno več jih je bilo. Jaz pa sem ležal z obrazom proti tlom brez vse pomoči, čudeč se, da ne planejo gladne bestije name ter me ne raztrgajo na drobne kose in me požrejo. Dolgo sem jih slišal tuliti, predno zapazim, da švigajo pošasti kakor

Naročajte pravi domači koroški list „Korošec“!

* Ta dogodek je doživel naravoslovec Ernest Seton Thompson v Monatobi v Ameriki ter ga opisal v svoji knjigi: »Bingo in druge živalske pripovedke«.

Prevalje. (Zločin?) Pri popravljanju cerkve sv. Barbare so delavci našli kakega pol metra pod zemljo ob cerkvenem zidu dve okostji moškega spola. Ker pri cerkvi nikoli ni bilo pokopališča, se mora sumiti, da je že pred mnogimi leti kak zločinec pokopal svoji žrtvi na ta kraj. Eno okostje so našli napol stoječe, napol ležeče, drugo pa se je našlo stoječe.

Lipa nad Vrbo. (Pogreb.) Preminul je v petek, dne 15. maja t. l. po kratki in mučni bolezni naš obče priljubljeni župnijski oskrbnik gosp. Jakob Rozman. Kratek čas je bil pri nas dušni pastir, pa si je vendar pridobil srca vseh svojih župljanov. Bil je komaj 29 let star. Mladi mož je bil blag značaj. Pogreba se je udeležilo ljudstvo od blizu in daleč toliko, kakor ga Lipa še nikdar ni videla, in 33 gospodov sobratov. Čuditi se moramo, da so bili med temi tudi tisti, ki so vzrok, da je bil naš blagi Rozman iz Celovca — iz nekega duhovniškega zavoda kar meni nič tebi nič na cesto vržen in moral Celovec zapustiti. Ko ne bi bilo med gotovimi gospodi denuncijanstva, to je izdajstvo — in bilo več značaja, prijateljstva in stanovske ljubezni — bi se gotovo tudi naš ljubi Rozman bil med živimi. Sicer pa bodi mu zemljica lahka!

Žleбно pri Vernbergu. V naši okolici razsaja že več nego pol leta bolezen legar ali tifus. Od neke hiše v sosednjih Goričah je že v malem času umrlo pet oseb za to nalezljivo boleznijo. Dne 8. maja t. l. je vzela smrt, ta neizprosna zmagovalka človeškega rodu, vrlim in poštenim slovenskim staršem Jančnik na Žlebnu njih edino hčerko Zaliko v 17. letu njene starosti. Kako ljudje ljubijo in spoštujejo Jančkovo hišo na Žlebnu — je pokazal veličasten pogreb dne 10. t. m., katerega se je udeležilo na stotine ljudstva iz Skočidola in sosednih župnij. Bog naj tolaži potrte in žalostne stariše in njih ljuba nepozabna hčerka naj v domači zemlji v miru počiva!

Glilje. (Šola) Pri nas bomo zidali šolo. Zidanje je prevzel g. zidar Delli Zotti za K 4445-74. Do 1. novembra t. l. mora biti poslopje dozidano. Streške vaje celovške garnizije so se pričele v soboto, dne 16. t. m. Od sedaj naprej bodo »žovnjirji« pri nas do jeseni.

Borovlje. Hoinig hoče po sili postati direktor naše puškarske zadruga. Zase zahteva 200 gld. mesečne plače. Če ga pa kaka vplivna oseba pobara, kako se delavcem godi, ji odgovori: »Delavci niso nikdar zadovoljni.« Delavec, ki mora »sintati«, naj bi bil zadovoljen z 20 kronami na teden, on pa hoče za poprskovanje — 100 kron na teden. In vendar Hoinig ni nobeden inženir, ampak delavec kakor drugi. To prednost pa ima pred drugimi delavci, da stoji v vrstah nemškonalne stranke in zato je po mnenju župana Ogriza in učitelja Streina tudi sposoben za »teh-

ničnega vodjo« puškarske zadruga. Pa ne boš, Jaka! Hoinig je že pri Jaklinu pokazal svojo »tehnično« izobrazbo, z našo puškarsko zadrugo pa ne bo eksperimentalna.

Vernberg pri Beljaku. (Občinske volitve.) Vse je čakalo in se pripravljalo že na vojsko. Reklo se je, da bodo koncem maja nove volitve. Sedaj se začnajo bojne čete nazaj pomikati, ker sliši se, da na višjem mestu želijo tudi nov volilni imenik, in za sestavo takega zapisnika je treba več časa. Našim je popolnoma prav, ako bi se po novem imeniku volilo. Morebiti homo volili šele poleti ali celo v jeseni.

Iz zgornjega Roža. (Vročina v mesecu maju.) Vročino imamo, kakor meseca avgusta. Toplomer kaže dannadan že čez 20 stopinj R. toplote v senci. Senožeti, ki so se lepo ozeleneli, sejanje, ki obeta kmetu mnogo sadu, sadno drevje, ki je v najlepšem cvetu, že trpi vsled neznosne vročine. Ko ne bi imeli v pretečenem mesecu dokaj dežja pa tudi snega, bi bilo še večje gorje za našega kmeta, ki želi že kmalu pohlevnega d-žja.

Borovlje. Borovčiči imajo že staro razvado, da vsakega tujca bolj spoštujejo, kakor pa domačina. Zato pa tudi tujcem v Borovljah prehitro zrastejo »habe«, pod katere hočejo potem dobiti domačine. Marsikateri Borovčič je že veliko po svetu »ražjal«, a v tujini se od njega nikjer niso pustili komandirati. Povsod, kamor je prišel, je bil pač le gost in veselil se je, da je mogel živeti med tujci mirno življenje. Pri nas v Borovljah je pa drugače. Tujec pride k nam; dokler je lačen, je še pohleven. Če se pa zredi, hoče pa že domačine komandirati. Več je takih! Danes se hočemo obrniti na adresu nekega, ki je tudi od drugod prišel k nam. Prijazno je vabil v začetku kmete in delavce v svojo trgovino. Tega mu na zadnje nihče ne sme zameriti. Hotel je pač živeti in do tega ima vsak človek, tako tudi ta gospod, pravico. V zadnjem času je pa začel delovati proti konsumu. In še kako čudno! Pravijo, da pošilja fante in deklice v konsum in jim ukaže, da morajo kupiti tam to in ono. Potem pa naznanja konsumno društvo pri oblastih, da prodaja blago takim, ki niso njegovi udje! Načelnik je bil že kaznovan, njegovemu namestniku pa tudi že pretijo s kaznijo. Delavci in kmetje v Borovljah in okolici! Veste, kako boste na to odgovorili? Pripote vsi od prvega do zadnjega h konsumnem društvu in kupujte vse, kar potrebujete, v konsumu. Temu gospodu pa bodi na tem mestu povedano, da si takih stvari od nobenega trgovca v Borovljah in zato tudi od njega ne bomo pustili dopasti! Z velikimi težavami so tisti možje, kateri hočejo, da bi tudi delavci živeli pošteno življenje, ustanovili to koristno in prepotrebno društvo. Zato ne pripustimo, da bi se tako delalo

naprej. Danes še zamolčimo ime; prihodnjič pa ne več!

Podgorje v Rožu. (Velik požar.) Tukaj je zgorela pretekli petek gostilna »Karawankenhof«, last Valentina Schellandra, z gospodarskimi poslopiji in kegljiščem. Nevarnost je bila velika za celo vas; goreča hiša stoji namreč ravno sredi vasi. Zgodila se ni, hvala Bogu, nobena večja nesreča.

Gospodarska vprašanja.

Tržne cene

v ponedeljek, dne 18. maja 1908 v Celovcu.

		K r o n e
Pšenica	birn . .	13-60
Rž	" . .	12-—
Oves	" . .	6-—
Koruzna	" . .	10-—
Ajda	" . .	10-—
Ječmen	" . .	9-60
Pšeno	škafec . .	3-80
Fižol	kila . .	18 do 24 vin.
Špeh	kila . .	1-56 do 1-64
Meso (svinjsko)	" . .	1-60
Krma (sladka)	100 kil . .	—
Krma (kislo)	100 " . .	—
Slama	100 " . .	—

	Prignalo	Cene za 1 kos	
Konji	240	od K 100	do 800
Biki	7	200	440
Voli pitani	18	422	450
Voli za vožnjo	152	300	420
Junci	46	190	270
Krave	226	116	448
Junice	24	160	148
Svinje pitane	11	52	60
Svinje (praseta) za rejo	806	12	44

Kmetijski vrtnar.

Vigred je ozelenela livado in log. Sprememba se spozna tudi na mizi kmeta. Kislo zelje ne diši več tako dobro kakor prej; gospodinja ve, da mora prinesiti nekaj zelenega na mizo, bodisi regrat, kreso ali kaj sličnega. Pozneje prideta na vrsto salata in murke in ostanejo tako dolgo skoraj edini prikuhi, dokler ne pride zopet zelje do svoje veljave.

Tudi kmet vidi rad kaj zelenega na svoji mizi. Toda njegova žena je sicer vzela vrt v svojo oskrbo, a kmalu uvidi, da kava ne more izpodrinuti zelenjave.

Trditev, da uspeva zelenjad v težkem ilovičnem svetu bolj kot v lahki zemlji, je popolnoma neopravičena. Večjega pomena je to, ali svet ni preplitev in ali ima dovolj redilnih snovi v sebi za rastline.

Čimpreje se zemlja rahlja in čim črneja je, tem pripravnejša je za vrt. Najboljša je seveda

sence okoli mene. Konj jih zapazi ter tudi hitro odžene z obupnim pihanjem. A drugič so prišle že bližje, se vsedle celo okoli mene ter me zijale. Jas zavpijem in volki se mrmraje odpravijo. Konj pa jo popiha od strahu. Volkovi se pa niso dali tako hitro odpraviti, vedno zopet so prihajali. Po drugem ali tretjem begu pograbi pri pasti ležečega volka ter ga požrejo v nekaterih minutah.

Potem zopet pridryi cela druhal, me obstopi ter predrzno ogleduje, kakor bi hotela reči: Kdor drugim koplje jamo, sam vanjo pade. Najnesramnejši povoha celo mojo puško ter jo navrh še onesnaži. Sicer se zopet odmakne, ko brenem s prosto nogo, toda čim slabejši sem postajal, tem predrznejše so postajale bestije. Njih vodnik se mi približa ter mi puha naravnost v obraz. Drugi zatulijo in se vstopijo tesno okoli mene. Vedel sem, da se je približala zadnja ura, da me bodo pošasti raztrgale ter požrle.

Naenkrat skoči iz teme s hripavim lajanjem velik, črn volk. Pošasti se razlete kakor pleve na vetru, izvzema njih vodja, katerega pograbi in v par minutah zaduši. Potem pa skoči — groza me spreleti — besneča stvar proti meni. — Zdaj šele spoznam svojega zvestega psička »Bingo«. Skoraj brez sape drsa svojo kosmato glavo po moji rami in mi liže ledeno lice.

«Bingo, Bingo, prinesi mi ključ!»

Zleti ter privleče mojo puško za seboj, kajti vedel je, da nekaj hočem.

«Ne, Bingo, ključ k pasti.» Zdaj mi prinese Žago; toda končno zadene vendar pravo ter prinese ključ ter od veselja mahlja z repom, ko vidi, da je ustregel.

S prosto roko uprem težavno vijak (šrauf), past raspade in roka je bila prosta. Minuto pozneje sem bil rešen. Bingo privede tudi konja in ko sem stopil nekaterokrat gorindol, sem bil zopet zmožen ga zasesti. Potem je šlo proti domu, v začetku počasi, potem vedno hitreje in Bingo je skakal lajaje pred menoj.

Ko pridem v naselbino, izvem, da je bilo obnašanje psa na predvečer zelo vznemirljivo. Letal je po cesti gorindol ter vedno tulil in cvilil, ko se je pa stemnilo, ga ni moglo nič zadržati. Nekemu nagnjenju sledeč, je prišel ravno v zadnjem trenutku kot maščevalec in rešitelj. —iči.

Za kratek čas.

Konkurent pri Židih.

«Stric, če mi ne daš 1000 kron, se vtopim!» «Se boš prehladil, nečak!» «Ali si vstrelim kroglo v glavo!» «Ta bo od Tvoje buče odskočila!» «Pa

si kupim vrv!» «Tudi to ne bo pomagalo!» «Pa se dam krstiti!» «Se veselim, da bi se Te iznebil!» «Ne bom se več učil, ampak bom napravil zraven Tebe trgovino, kakršno imaš Ti!» «Tukaj je denar!»

Porabil je priliko.

Mlad mož (še pred kratkim poročen): «Pomisli, ko me je videla ženica prvič snofati tobak, ji je bilo tako slabo, da je omedlela.» Prijatelj: «In kaj si storil?» Mladi mož: «Hitro sem pošnofal še enkrat, predno se je vzbudila!»

Iz šole.

Učitelj: «Božič je torej vsako leto v decembru enkrat. Kdo ve za praznik, ki je tudi enkrat v letu, vendar ni vselej v istem mesecu?» Pepica: «To je krst.»

Dobro zdravilo.

«Kakšno zdravilo si dal svojemu konju, ko je bil bolan, Kušelj?» «Terpentina sem mu v gobec vlijl!» «Tako?! Z Bogom, Kušelj!» «Z Bogom, Sušelj!» Čez tri dni. «Kušelj, ali mi nisi zadnjič rekel, da si dal svojemu konju trepetina, ko je bil bolan?» «Seveda, Sušelj!» «Poskusil sem tudi jaz, pa mi je konj poginil!» «Moj tudi!»

presejana črna prst. Apno mora biti v primerem številu zastopano. Priporoča se jeseni oblititi vrt z apnenim vodo. V takih vrtilih se tudi ne bode šopiril preveč bolhač. Gnojnice se mora že jeseni politi po vrtu. Prej ga je treba globoko prekopati, da vpliva lahko zimska mrzlina. Kjer se dobi prst lahko iz ogelnice, naj se jo ne zamudi primešati vrtni prsti. Svet se potem veliko lažje zrahlja. Deloma zasmojena in s ogljenim prahom pomešana vrtna prst zabrani plevelu rast. Ako je zemlja precej ilovična, ji je treba primešati nekoliko peska. Gnoji se naj s konjskim gnojem, ker ta zemljo najbolj zagreje.

Delo obstoji v presajanju, škropljenju, pletju in zrahljanju prsti. Vse se vrši po vremenu. Presajati pri suhem vremenu ne kaže, ravnotako ne pleti pri mokrem. Presadijo naj se samo one rastline, ki imajo gotovo velikost in so zato dovolj krepke. Preslabe rastline predolgo ne prirastejo na novem prostoru. Navadno postanejo žrtev bolhača. Pred presajenjem naj se prirežejo koreninice in se prilije mladi rastlini mnogo vode, da se sprime s prstjo. To delo se opravi najboljši zvečer, ker solnce na rastline tako dolgo slabo vpliva, da podrasejo; ravnotako škoduje prehud mrz ponoči.

Prilivanje in škropljenje naj se opravi zvečer ali jutraj. Rabi naj se voda, ki ni premrzla. Toplega ko je, temveč redilnih snovi razstopi v zemlji. Voda naj se pusti v velikih posodah pod vplivom solnca in se naj šele tedaj rabi, kadar je tako topla kakor zrak. Kjer se dobi lahko listje orehov, naj se položi na dnu posod in pritrdi s kamenjem. Šele zdaj se naj sod napolni z vodo. Dobila bode duh po orehih, ki je žuželkam zopern. Posebno kapusi (zeleni belin) se izogibajo takih vrtov in tudi mravlje se presele kam drugam. Kjer nadlegujejo črvi, naj se raztopi v vodi nekoliko soli. Črv skoraj izginejo in tudi sol vpliva kot gnoj.

Svet je tudi treba tuintam zrahljati, da pristopi zrak. Vsled tega postanejo koreninice močnejše in rastline uspevajo boljše. Vsled toplega vremena in škropljenja se napravi včasih prstena skorja. Treba jo je odstraniti. To se zgodi lahko z grabljami ali z motiko. Združi se s tem delom lahko tudi pletje.

Ko poganja zelje glave, je treba odstraniti vso veliko proč stoječe perje. Ako se to delo opusti, ostanejo glave manjše in mehke. Vsled odstranjevanja proč stoječega perja, dobi ostalo perje več hrane in se redi, prostor se razsvetli in je solnčnim žarkom bolj pristopen. V mokrih letih se pojavi na zelju gnjiloba; ravno vsled tega, ker se ni tega perja odstranilo. Od vsake rastline naj se odstrani najprej samo dvoje peres, drugo šele tedaj, ko so glave že precej velike.

Narodne zadeve.

Za družbo sv. Cirila in Metoda so nabrali v Podričnikovi gostilni v Celovcu s sodelovanjem gospodičen s Polzele gg. Kamnikar, Repič, Samsa 15 K 7 vin. Hvala!

Razglas o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani. Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. julija 1908. Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja živine in mesa. Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži: 1. krstni list, 2. domovinski list, 3. šolsko spričevalo, 4. učno pričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru, 5. župnikovo ali županovo spričevalo o poštenem vedenju. Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih stroških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski

družbi. Prosilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še: 6. ubožni list in 7. potrdilo, da je bil že 2 leti za kovaškega pomočnika. Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. junija 1908 pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani. Šola bo trajala do konca decembra 1908. Kdor dobro prestane preskušnjo, more po postavi iz 1873 l. dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in za stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolskem poslopju. Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Poljanski cesti št. 63. Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev pa tudi premalo izurjenih živinskih in mesovnih oglednikov, zato naj bi skrbela županstva, da dobi vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in mesovnega oglednika. — Oton pl. Detela, predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske. Živinozdravnik Adolf Ribnikar, vodja podkovske šole.

Razglas. Na ljubljanski podkovski šoli se bodo skušnje vršile dne 25. in 26. junija t. l., in sicer 25. skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 26. junija pa za učence podkovske šole iz podkovstva ter ogledovanja klavne živine in mesa. Pri skušnji je treba a) odgovarjati na splošna vprašanja, po katerih načelih je podkovati konje in goved, ter na to, kako je podkovati zdrava, napačna in bolna kopita: vedeti je tudi treba, kakšno je podkovanje po zimi; b) prekovati ali nanovo podkovati eno ali več kopit, oziroma enih ali več parkljev; c) napraviti podkev za navadno, napačno in bolno kopito. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj vložijo prošnje pri podpisnem vodstvu do 10. junija. Priložiti ji je: 1. učno spričevalo v dokaz, da se je prosilec izučil podkovstva pri kakem kovaškem mojstru, 2. potrdilo, da je bil prošnik najmanj 3 leta pri kakem kovaškem mojstru kovaški pomočnik. Oni, ki delajo izpit z nezadostnim uspehom, ga morejo ponoviti samo enkrat, in sicer najhitreje čez eno leto. Kdor pa prvič ali drugič pri skušnji pade, lahko vstopi v podkovsko šolo, da si more pridobiti za kovača potrebno znanje. V Ljubljani, dne 8. majnika 1908. Vodstvo podkovske šole c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Svetovna politika.

Znotranja.

Iz proračunskega odseka. Prišlo je na vrsto poglavje »poljedelsko ministrstvo«. Poročevalec Kozloyski se je zavzemal za ustanovitev socialističnega in gozdarsko-tehničnega oddelka v poljedelskem ministrstvu. — Potem je imel poljedelski minister dr. Ebenchoch daljši govor, v katerem razlagal vse načrte za bodočnost, tako glede izboljšanja pri pridelovanju klaje, planšarstva, naglašal je veliki pomen kmetijskega kredita. Glede mlekarstva in sirarstva je opozarjal minister, da gre vsako leto nad 7 milijonov za sir v inozemstvo. Nadalje se je minister bavil s kmetijskim poukom in zadružništvom. Napovedal je, da je novi melioracijski zakon že izdelan. Pri razpravi o živinozdravniških zadevah je rekel minister, da tudi on zelo želi, da bi se živinozdravniška visoka šola prenesla na poljedelsko ministrstvo. Z ozirom na pomanjkanje živinozdravnikov namerava minister izpolniti državno živinozdravniško službo. Izdeluje v ministrstvu novi zakon o živinskih kužnih boleznih. Nadalje je minister povedal, da proučava

vprašanje o pomanjkanju kmečkih poslov in zakaj sili vse v mesta. Istotako proučavajo v ministrstvu vprašanja o razdolžitvi posestev.

Dogodki v Gradcu. V Innsbuku je nek profesor Wahrmond, ki je spisal neko knjižico, v kateri se obrača proti katoliškim duhovnikom in klerikalizmu. Zaraditega zahtevajo nemški klerikalci, da mora profesor Wahrmond biti odstavljen, tega pa ne pripusti ogromna večina študentov in tudi profesorji. Tudi na drugih univerzah so se izrekli profesorji in dijaki proti nakani nemških klerikalcev. Zdaj je pa nemški poslanec Hagenhofer pripeljal v Gradec pred univerzo nekaj kmetov, ki so bili oboroženi z gorjačami in so se pretepali z nemškimi študenti. Nemški krščanski socialci in druge stranke obsojajo nastop Hagenhoferjev, ki bo imel še velike posledice v politiki, ki se že tudi kažejo.

Zunanja.

Zarote na Ruskem. Vsled odredbe vrhovnega guvernerja je bila v Sebastopolu hišna preiskava pri mestnem poglavarju generalu Maksimovu. Pri tem so našli revolucijske spise, iz katerih je razvidno, da je bil Maksimov v zvezi z revolucionarnimi družbami. Maksimova so zaprli. — Iz Petrograda je došla vest, da so na kolodvoru v Carskem selu prijeli neko deklico, ki je hotela vsled naročila socialno-revolucionarne organizacije z bombo razstreliti vlak, v katerem se je vozil car z rodbino.

Raznoterosti.

Na Nemškem se državni dolgovi vedno večajo in zato so denarne razmere tam še vedno nezanesljive.

Zaroto v Lizaboni so odkrili na življenje portugalskega kralja Manuela, ki so ga namerali usmrtiti, ko se odpravi portugalski državni zbor. Oblasti zapirajo republikane.

Kako je nastal denar. V Egiptu so najprej pričeli kovati srebrni denar. Ramzes III., ki je živel pred 3000 leti, je imel že bogato napolnjeno blagajno. Razmerno pozno so se seznanili z denarjem Grki. Homerjevi junaki so kupovali po težini vina in rude. Istotako so tudi Rimljani pričeli primeroma pozno rabiti kovani denar, kajti šele l. 430 pred Kristom so spremenjene kazni v denarne globe, dočim so pred tem rabili v to svrhu ovce in goveda. Od Rimljanov so sprejeli kovani denar Germani, in to pred kakimi 2000 leti. Prvi nemški knez, ki je pričel kovati denar, je bil kralj Klodvik. No, na njegovem denarju so bile še glave rimskih cesarjev. Šele njegovi nasledniki so pričeli kovati novce s svojimi slikami. V početku so kovali denar gospodarji dežele, ali ko je pričela padati njihova oblast, so kovali denar poedini velikaši in tudi mesta. Vsak grof, vsak samostan, vsako mesto je imelo svoj denar, in tako je prišlo, da je bilo že v 16. stoletju v nemškem cesarstvu tisoče vrst denarja. Na Angleškem je imel denar državni grb. Ime dukat prihaja od italijanskega »ducata«, ki ga je dal kovati Roger II. sicilijanski v prvi polovici 12. stoletja kakor vojvoda Apulije; po vojvodi »duca« nazvani so novci dukati. Forinti imajo svoj izvir od Florence. »Fenig« prihaja od kletske besede pen (glava). V Pragi kovani novci se je latinski zval »grossi pragenses«, odkoder je nastala češka beseda »groš«, ki so jo sprejeli tudi Nemci. Mesto Hall je kovalo polufenige, ki so se imenovali »halleri« in »heleri«. »Marke« je pričelo najprej kovati mesto Kolin, s čemer se je hotelo določiti prvotno stalno težino plemenite kovine. Ime »krona« prihaja iz Angleške, kjer so početkom

Mal' položi dar
domu na altar!

Slovinci!
kupujte le vžigalice
v korist naši družbi
sv. Cirila in Metoda

Mal' položi dar
domu na altar!

16. stoletja pričeli kovati srebrni denar, na katerem je bila označena krona.

Parobrod za 5000 potnikov. Na ameriški reki Hudson začne kmalu redno voziti parobrod „Robert Fulton“, na katerem bo prostora za 5000 potnikov. Parobrod ima več nadstropij ter je dolg 120 m, širok 13 m, a visok 25 metrov. Vozi z brzino 32 km v eni uri.

Raztrgan tisočak. Neki eleganten budimpeštanski kavalir je izumil način, da mu je en tisočak nosil vsak dan 300 do 400 K obresti. Postopanje je sledeče: Šel je elegantno oblečen na ulico, ustavil prvega denarnega pismonošo ter ga vprašal, ali bi mu ne hotel menjati bankovca za 1000 K. Potegnil je bankovec iz denarnice ter ga izročil pismonoši. Ta našteje stotakov, desetakov . t. d., vsega skupaj 1000 K. „Kaj ne,“ vpraša kavalir, „saj ne bo nič škodilo, ker je bankovec na enem koncu odtrgan?“ Pismonoša se prestraši, ker bi na pošti takega bankovca ne sprejeli, ter prosi mladega gospoda, da mu vrne drobiž. Kavalir rad vrne denar ter ga vrže pismonoši v torbo tako, kakor ga je držal v roki. Pismonoša, ki je videl, da je gospod držal denar v roki in se ga ni dotaknil, niti slutil ni, da mu je ta slepar vrnil okoli 400 K premalo. To zvižajo je slepar ponavljal, dokler ni naletel na previdnejšega pismonošo, ki ga je izročil policiji.

Šest milijonov letne plače. Srečni človek, ki dobiva letne plače šest milijonov, se imenuje I. F. Hommond, glasoviti inženir v rudnikih. Hommond služi pri sindikatu Guggenstein v Washingtonu. Do pred malo časa je Hommond dobival štiri milijone letne plače. Sindikat mu je zvišal plačo na 6 milijonov, samo da ostane v njegovi službi. Inženir Hommond je znan kakor prvi raziskovalec in poznavalec zlata.

Epilepsija.

52-8 Dobi jo zastoj in poštnine prosto v 5
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.
(Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

52-8 Dobi jo zastoj in poštnine prosto v 5

Frackova :špecialiteta rži:

„Perl-rž“

— kot najboljša žitna kava,
močan vonj,
kavi podobni okus,
snažno izdelovanje in
slastni zavoji.

Najsigurneje jamstvo za skrbno pripravljano
nudijo: **Henr. Francka sinovi.**

Mali dodatek pravega :Frackovega:

pridatka k kavi

daje „Perlrženej-kavi“

polnejši okus,
lepo zlatorujavo barvo

Pristna

samo s to

varstv. znamko:

Varstv. znamka.

in

imenom

:Frack:

J. W. L.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zateva naj knjigo o tem

!! Priložnostni kup !!

Krasna ura z verižico samo 1 gld. 75 kr.

30.000 komadov

prodanih, zato razpošiljam krasno 36 ur (ne 12 ur) idočo gloria srebrno anker-remontoir uro, švicarsko kolesje z lepo gravirano hišico, sekundnim kazalcem in lepo pozlačeno ali posrebreno verižico za samo 1 gld. 75 kr. — Dalje ponudim pristno pozlačeno 36 ur idočo anker-remontoir najfinjšo švicarsko uro z pozlačeno verižico za 2 gld. 75 kr. 3 letna pismena garancija za vsako uro. Pošilja po povzetju

S. KOHANE

švicarska ekaportna hiša, **KRAKOVO št. 215.**

Ako ne ugaja, se denar vrne.
Nebroj zahvalnih pisem in ponaročil.

10

VAJENCA

za puškarsko obrt

ki je z dobrim uspehom dovršil ljudsko šolo, sprejme takoj

12

Šimen Bergman

puškarski mojster

Glinje pri Borovljah.

Moje nizke cene vzbujaajo pozor!

Elektro-goldin-anker-remon. žepna ura z 36 ur tekočim kolesjem, znamka sistem „Roskopf-Patent“ z lepo elektro-verižico **gld. 1.05**, pri naročbi 3 komadov gld. 5.50, 6 komadov gld. 10.—.

Ig. Cypres

Krakovo, Florianergase 49/7.

Bogato ilustrirani ceniki z 800 slikami brezplačno in poštnine prosto.

11

Prva borovska tovarna orožja

PETER WERNIG

c. in kr. dvorni založnik
v Borovljah na Koroškem.

Łovske puške

vseh sestav, priznana delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom.

Ceniki brezplačno in poštnine prosto.

52-8

Del. glavnica K 2,000.000. Podružnica Rezervni fond K 200.000.

„Ljubljanske kreditne banke“

Centrala
v Ljubljani.

v Celovcu, Kolodvorske ulice št. 27.

Podružnica
v Spljetu.

Obrestuje denarne vloge do daljnega po 5 % v tekočem računu ali čekovnem prometu, po 4½ % pa na vložne knjižice in plača rentni davek sama. Kupuje in prodaja vsakovrstne vrednostne papirje, srečke, devize in valute. Eskomptira in vnovčuje menice, kupone in izžrebane vrednostne papirje. Preskrbuje nakazila in inkasso na vsa tu- in inozemska bančna mesta. Daje posojila (predujme) na vrednostne papirje proti zmernim obrestim. Zavaruje srečke in druge vrednostne papirje proti kurzni izgubi in revidira številke brezplačno. Prodaja srečke na mesečno odplačevanje. Izvršuje borzna naročila najkulantneje. Konventira in posreduje hipotekarna in komunalna posojila. Dovoljuje stavbene kredite. Daje brezplačno pismene in ustmene nasvete pri vseh bančnih, oziroma denarnih kupčijah.

152-8